

GABRIEL FERRATER EN FLASH-BACK

Tan sols des del meu fàstic escrit, avui, tot recordant una tarda, nou anys enrera. El cansament m'envaeix, s'ajeu damunt mi, com un ca exhaust s'estira damunt una màrrega, amb la llengua defora, i espera el seu final. Som un malalt (des de fora la norma, sense norma = malaltia), i potser estigui —jo també— fora del llenguatge. M'emmalalteix tota la podridura i tanmateix sé que la corrupció biològica explica la saba. Quantes coses m'han fet estremir d'horror (la mort de cossos vells al meu costat, la seva agonia lenta que jo he viscut) durant aquests anys, i com he vist exactament el que és l'amor!

Em pregunt si som jo qui escriu tot l'anterior. Jo que no he pensat gairebé mai en allò que vaig deixar darrere. Jo que escric des del pols que batega l'escriptura al moment. Que la màquina és qui m'escriu, amb la seva voracitat em demana text, i em compulsa. Jo que gaudec cada dia més comprovant la pèrdua (cada dia més frenètica), i la pèrdua de destresa calligràfica.

No mat el que em dicta, el deix parlar com ho he fet al començament, ja sigui per sollar-me amb impropis justos, o per fer-me vessar la ràbia del plor.

La incomprensió no m'ha d'eximir de l'exactesa.

Sé que vull ser *just* ^(sobre)_{en} el que dic. En el que escric només per a mi, per aclarir la meua aigua tèrbola. La lectura dels altres suposa la Caiguda en la impudícia que vull, com si em veiéssiu en les situacions més idiotes, com si fos vist pels vostres ulls agenollat davant l'altar de la tassa del vàter, perbocant.

Ara veig, en el vídeo del meu cervell, la tarda i el cotxe amb què tornàvem de nedar. Avui la carretera per on circulàvem és una autopista vora la qual l'espectre de la violació, el repòs del terrorista han sojornat amicalment. El ganivet a l'aire, la dona estrangera violada, l'home que ha disparat sobre el Papa...

En prémer el botó de la ràdio, un butlletí de notícies donava la de la mort de Gabriel Ferrater. El 1972 tal fet semblava una imatge de somni, quelcom irreal; no perquè no fos possible

materialment, sinó perquè el transmissor quedava fora de lloc amb el seu missatge.

Vull oblidar els mots que vaig escriure aleshores. ¿Escriure'n de nous, avui, té sentit, tanmateix? Tot era més estúpid llavors, alegrement estúpid. Ara té la marca macilenta del que és prop de la desaparició a través de la idiotesa.

Només la imatge glaçada d'uns versos —com un celluloide que provoca les llàgrimes— em pot fer agafar la ploma. Talment aquella altra imatge, la de Rosselló-Pòrcel, que amb alguns dels seus versos embrutava (i embruta) tanta paràlisi poètica de la nostra cultura puritana i detestable.

Gabriel Ferrater va cometre dos crims que el condemnaren al martiri: conegué a fons l'alcohol i el sexe. Va beure i llepà la sordidesa de la impudícia. Aquesta vastedat l'havia de portar a la immolació.

Reducció del llenguatge a la pura anècdota: artrosi d'una cultura.

No és aquesta la malaltia que burocratitza la nostra? Gabriel Ferrater avui ja és un record de gateres; i fins i tot (a algun lloc ho he llegit) hom ha parlat de la seva impotència dels últims temps. ¿Qui s'ha endinsat com ell, tanmateix, dins les múltiples dimensions dels licors i llurs embriagueses i dins els sexes afamegats? ¿Què ens resta ara d'aquell home summament atractiu (i estic parlant des de la coneixença ben màgica d'un home a través de fotografies i de versos) que també com Rosselló «pagà amb uns quants versos autèntics la vana agitació d'haver viscut»?

He(m) vist —sovint amb repugnància— com molts homenatges a Ferrater no passaven de paròdies barroeres d'algun dels seus poemes més coneguts. He(m) comprovat que l'amor de Ferrater pels escriptors (determinats) anglo-saxons només servia (en massa ocasions) per segregat llibres de versos plens de llocs comuns (prengui's en els dos sentits), prosaïsmes i tòpics, quan l'enlluernament pel consell només és això.

El que ben pocs han après de Ferrater és allò que no es pot ensenyar: la pèrdua de respecte al significat, l'abandó de les especulacions significants quan aquestes no s'esmercen a fer es-

clatar tota l'escombraria que l'inconscient serva amb la categoria de marca que només un món profundament (cristianament) odiós com el nostre ens regala amb un somriure ple de càries.

Que Ferrater recomanàs la lectura de Carner ha significat —repulsivament— l'aparició de poetastres parint una poesia anacrònica.

¿Som, doncs, en condicions d'afirmar que Ferrater ja no és més que un record (tot i que la indústria editorial hagi fet algun bé retornant-nos textos seus dispersos i reeditant el sempre inquietant *Les dones i els dies*) dins els qui el conegueren i qui sap si el compregueren? Gairebé sí.

No és creïble, nogensmenys, que els esperits joves no s'infectin del seu vici davant els poemes breus (els més intensos, al meu veure, car les peces llargues ferraterianes les veig en bona part com un error) on l'erotisme defineix i determina els eixos sobre els quals es mou i es justifica l'escriptura de Gabriel Ferrater. El podrimener («*Quan els cucs / faran un sopar fred amb el meu cos / trobaran un regust de tu*») i les inflors del membre gras, la mort i la ranera del coit («*No sóc sinó la mà amb què tu palpeges*»).

La gosadia de Ferrater provenia de la seva capacitat de plaer i de la hipertensió des del dolor. Aquesta netedat era exercida des de la noció de despesa, una fixació... Gastar les coses que l'envoltaven, malgastar, fascinació («*Una d'aquelles veus que no voldriem / sentir dins de nosaltres, va dient / que m'he gastat massa diners per ella*»).

Sempre recordaré els seus mots referint-se a Valéry (blasmant-lo) vora la mitificació de la seva puresa. Com m'he sentit prop de Ferrater quant als seus judicis sobre allò que és intocable.

«*Un altre / dia se't mor cregut que el seu color / no tornarà mai més, no tornarà / com la sang que es podreix.*»

Ara sé, a més a més, que no hi ha moviments artístics «vàlids» per si sols, sinó ments que es decideixen per la transgressió contra l'interdicte, des d'una pràctica de la pèrdua.

JOSEP ALBERTÍ
Maig 1981